

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการออกแบบศูนย์กีฬาและนันทนาการเพื่อสนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกันกับผู้ทุพพลภาพ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์กีฬาอื่น ๆ ทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 6 ข้อคือ 1) ศึกษาแนวคิดในการออกแบบศูนย์กีฬาเพื่อคนทุกกลุ่มในต่างประเทศ 2) ศึกษาประเภทกิจกรรมกีฬาที่ใช้พื้นที่ร่วมกันได้ระหว่างคนทั่วไป กับคนพิการ 3) ศึกษาการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมในการเข้าใช้ของคนทุกกลุ่ม 4) ศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในอาคารและสถานที่สำหรับคนพิการในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 5) ศึกษาทัศนคติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออกแบบศูนย์กีฬาเพื่อคนทุกกลุ่มโดยการจัดการอภิปราย และประเมินแบบ 6) สรุปหารูปแบบลักษณะการใช้งาน กิจกรรมกีฬา นันทนาการ และพื้นที่จัดตั้งในการดำเนินการออกแบบศูนย์กีฬาเพื่อคนทุกกลุ่ม

จากผลการศึกษาและวิจัยพบว่า แนวทางการออกแบบศูนย์กีฬาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกันกับผู้ทุพพลภาพนั้น ต้องมีการออกแบบให้ปราศจากอุปสรรคในการเข้าใช้ของคนทุกกลุ่ม และมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมดังนี้ 1) ผลการสำรวจแนวคิดในการออกแบบศูนย์กีฬาในต่างประเทศพบว่าประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีศูนย์กีฬาเพื่อคนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยมีรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนหลักในโครงการ รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอิสราเอล 2) จากการสำรวจประเภทของกิจกรรมกีฬาพบว่าจากประเภทกิจกรรมกีฬาที่ศึกษาทั้ง 36 ชนิดมี 23 ชนิดที่คนพิการสามารถใช้พื้นที่ร่วมกับคนปกติได้เพียงแต่ต้องเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการสามารถใช้งานได้โดยปราศจากอุปสรรค 3) คนพิการแบ่งได้เป็น 5 ประเภท โดยความพิการที่มีผลต่อการออกแบบอาคารสถานที่นั้นมีเพียง 3 ประเภทคือ ความพิการทางการมองเห็น ความพิการทางการได้ยิน หรือการสื่อความหมาย ความพิการทางกาย หรือการเคลื่อนไหว โดยการออกแบบอาคารสถานที่สำหรับคนทุกกลุ่มนั้นต้องคำนึงถึงหลัก 7 ประการก็คือ มีความเท่าเทียมในการใช้งาน มีความยืดหยุ่นในการใช้งาน ใช้งานด้วยสัญชาตญาณ มีการสื่อข้อมูลการใช้ที่รับรู้ง่าย มีอันตรายน้อยที่สุดหรือมีความผิดพลาดน้อยที่สุด ออกแบบให้แข็งแรงน้อยที่สุด และขนาดพื้นที่ในการใช้งานที่เหมาะสมต่อการเข้าถึง 4) จากการศึกษารายละเอียดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมทางด้านอาคารสถานที่ของคนพิการพบว่า การใช้โครงสร้างของอาคารแบบถาวรมีรูปแบบการใช้งานที่เหมาะสมต่อคนพิการมากกว่าโครงสร้างแบบชั่วคราวที่ทำให้เกิดปัญหามากมาย เช่น ใช้งบประมาณมหาศาลในการติดตั้งและรื้อถอน ทางลาดยาวและชันเกินไป บานประตูบางส่วนคับแคบ และเส้นทางสัญจรขาดการเชื่อมต่อระหว่างกัน

พื้นที่กิจกรรมกีฬาในสวนวชิรเบญจทัศเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของสวนรถไฟ มีพื้นที่ประมาณ 47 ไร่ คิดเป็นพื้นที่ 75,295 ตารางเมตร มีผู้ใช้บริการต่อปีประมาณ 351,439 คน ภายในศูนย์ประกอบไปด้วยกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ มากมาย ประกอบไปด้วยอาคารกิจกรรมกีฬาและนันทนาการที่ทำการสร้างใหม่เพิ่มเติมทั้งหมด 5 พื้นที่ด้วยกัน คือ อาคารศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ส่งเสริมสมรรถภาพทางด้านร่างกาย ศูนย์กีฬาทางน้ำขนาดมาตรฐาน โรงมหรสพสำหรับการจัดแสดงละคร อาคารยิมเนเซียมสำหรับกีฬาในร่ม และลู่วิ่งออกกำลังกายขนาด 120 เมตร นอกจากนั้นยังมีการปรับปรุงบริเวณกิจกรรมกีฬากลางแจ้งซึ่งประกอบไปด้วย สนามฟุตบอล 4 สนาม สนามเทนนิส 6 สนาม สนามตระกร้อ 2 สนาม สนามบาสเกตบอล 2 สนาม และสนามเบตอง รวมมีพื้นที่ส่วนใช้งานทั้งหมด 31,269 ตารางเมตร รวมกับพื้นที่จอดรถและสภาพภูมิทัศน์ภายนอกอาคารเป็น 61,439.7 ตารางเมตรใช้งบประมาณทั้งสิ้น 659,018,734 บาท โดยเป็นการร่วมลงทุนระหว่างกรุงเทพมหานครและการกีฬาแห่งประเทศไทย